



Rapport

Inwonersraadpleging afvalinzameling Medemblik

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/101

Datum

april 2021

Opdrachtgever

Gemeente Medemblik

Auteurs

Jaap Bouwmeester
Wietse van Engeland
Lisette van Noort

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.



Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel van het onderzoek	4
1.3	Onderzoeksaanpak	4
1.4	Respons	5
2	Afval scheiden en het recycle-tarief	6
2.1	Afval scheiden	6
2.2	Houding ten opzichte van het recycle-tarief	6
3	Maatwerk voor bepaalde groepen	11
4	Restafval in een ondergrondse wijkcontainer	13
4.1	Mogelijke negatieve gevolgen van het nieuwe systeem	17
5	Informatievoorziening	20
5.1	Informatievoorziening over het recycle-tarief	20
5.2	HVC-app	21
	Bijlage – Respons naar achtergrondkenmerken	23



1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Vanuit de Rijksoverheid is een aantal jaar geleden het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) gelanceerd. Dit programma stuurt aan op het versnellen van de transitie naar een circulaire economie.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van deze doelstelling en mogen daarin zelf bepalen op welke manier zij dit willen gaan bereiken. Hierin maken ze een afweging tussen service, milieu en kosten. Steeds meer gemeenten in Nederland stappen over op een 'recycletarief', een manier van afval scheiden waarbij inwoners een financiële prikkel krijgen doordat zij gaan betalen voor het inleveren van restafval.

De gemeente Medemblik is bezig met de opstelling van een nieuw afvalbeleidsplan en onderzoekt momenteel de invoering van een recycletarief. Dit zou de huidige afvalstoffenheffing vervangen. Dat betekent dat de inwoner per keer dat hij/zij restafval aanbiedt moet betalen. Inwoners die hun afval goed scheiden en weinig restafval hebben, betalen hierdoor minder afvalstoffenheffing.

De gemeenteraad heeft besloten inwoners en maatschappelijke doelgroepen actief bij het nieuwe afvalbeleidsplan en het eventuele recycletarief te betrekken. Het resultaat van de participatie wordt als advies meegewogen in de besluitvorming. Onderdeel van het participatietraject is een inwonersenquête waarin de randvoorwaarden voor invoering van een gedifferentieerd tariefsysteem (recycletarief of diftar) centraal staan.

1.2 Doel van het onderzoek

Het onderzoek dient inzicht te geven in de wijze waarop inwoners van Medemblik denken over tariefdifferentiatie en welke aspecten en randvoorwaarden zij belangrijk vinden bij de invoering ervan. De centrale vraag is:

Op welke manier en onder welke condities is voldoende draagvlak voor het recycletarief onder inwoners te creëren, zodat het succesvol kan worden ingevoerd?

1.3 Onderzoeksaanpak

Voor het onderzoek zijn 2.500 inwoners van de gemeente Medemblik van 18 jaar en ouder benaderd. Alleen inwoners die minimaal één jaar (en niet in verpleeg- of verzorgingstehuizen) in de gemeente wonen zijn aangeschreven. De inwoners zijn door de gemeente willekeurig geselecteerd uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een online enquête. De geselecteerde inwoners kregen een uitnodigingsbrief met een unieke inlogcode. Halverwege het veldwerk is een herinneringsbrief verstuurd. De dataverzameling vond plaats van woensdag 3 maart tot zondag 21 maart 2021.

Naast de uitnodiging per post is de vragenlijst ook via een open link verspreid, zodat ook inwoners die geen uitnodigingsbrief hebben ontvangen hun mening konden delen. Deze link is uitgezet via sociale media kanalen van de gemeente.



1.4 Respons

In totaal hebben 1.022 inwoners de vragenlijst ingevuld. Dit komt neer op een responspercentage van 41 procent. De relatief hoge respons laat zien dat het onderwerp inwoners raakt: gemiddeld is de respons bij onderzoeken met dezelfde methode en in vergelijkbare gemeenten ongeveer tussen de 25 procent en 30 procent. Via een open link is de vragenlijst 462 keer ingevuld. In totaal hebben dus 1.484 inwoners meegedaan aan het onderzoek.

Deze respons is voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. De resultaten zijn gewogen op leeftijd en geslacht. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en geslacht zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhouding in de gemeente Medemblik. Op deze manier zijn de resultaten wat betreft deze achtergrondkenmerken representatief voor de gemeente Medemblik. Daarnaast vergeleken we de uitkomsten van inwoners die via een brief deelnamen aan het onderzoek en inwoners die van de open link gebruikmaakten. De uitkomsten van deze twee bronnen waren in grote mate hetzelfde en lieten geen significante verschillen zien.



2 Afval scheiden en het recycletarief

2.1 Afval scheiden

De inwoners van Medemblik zeggen in grote mate aan afvalscheiding te doen. In totaal zegt 93 procent dit al redelijk goed (49%) of heel goed (44%) te doen. Van de inwoners zegt 7 procent¹ niet (zo) goed afval te scheiden. Drie procent van de inwoners wil dat ook niet doen.

Figuur 2.1 - Welke omschrijving is voor u het beste van toepassing?



2.2 Houding ten opzichte van het recycletarief

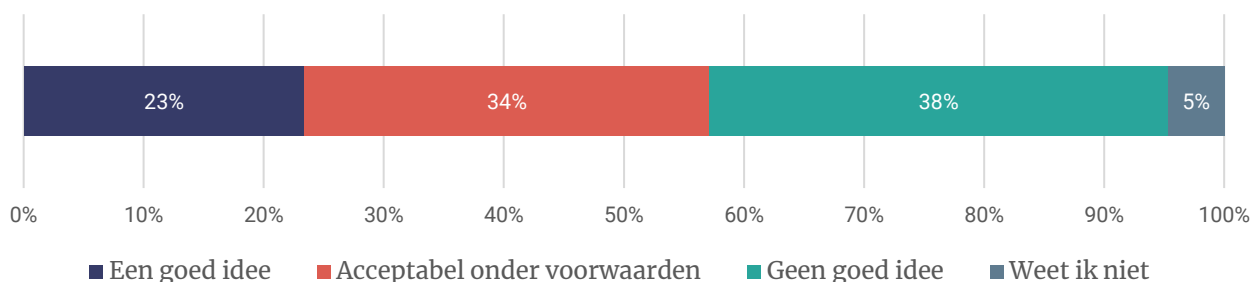
De gemeente Medemblik onderzoekt de invoering van het recycletarief als vervanging voor het huidige afvalstoffentarief. Aan inwoners legden we de volgende tekst voor:

Het recycletarief is een manier van afval inzamelen waarbij u de hoogte van de afvalstofheffing voor een deel zelf kan beïnvloeden. Hoe beter u het afval scheidt en dus minder restafval heeft, hoe minder u betaalt. Andersom werkt dit ook: als u veel restafval heeft, betaalt u meer.

Er is geen uitgesproken meerderheid voor of tegen de invoering van een recycletarief in Medemblik. Bijna een kwart (23%) van de inwoners vindt de invoering van het recycletarief een goed idee, vier op de tien (38%) vinden het geen goed idee. Een middengroep van 34 procent vindt de invoering acceptabel, zolang er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Oudere inwoners (65+) vinden het vaker een goed idee (31%) dan gemiddeld (23%). Onder inwoners van 35 tot 50 jaar bestaat de grootste weerstand: van hen vindt 46 procent het recycletarief geen goed idee.

¹ Deze groep is 7 procent van het totaal. Vanwege afrondingsverschillen komen de afzonderlijke categorieën uit op respectievelijk 5% en 3%.

Figuur 2.2 - Hoe staat u tegenover de invoering van het recycle-tarief in de gemeente Medemblik?



Gevraagd naar een toelichting waarom men de invoering van dit systeem een goed of geen goed idee vindt komen de volgende antwoorden naar voren. De categorieën citaten geven een beeld van het soort antwoorden dat vaak als toelichting wordt gegeven waarom men het een goed of slecht plan, of acceptabel onder voorwaarden, vindt.

Inwoners die de invoering van het recycletarief een goed idee vinden (23%)

Goed voor het milieu/afvalscheiding

- *Afval scheiden tbv het milieu is een prima zaak en met het recycletarief word je daarvoor beloont.*
- *Omdat iedereen dan misschien gemotiveerd wordt om afval te scheiden.*
- *Betere scheiding en hiervoor beloond worden. Wel zorgen over zwerfafval of illegaal afval in containers van anderen.*

Wie vervuult, betaalt

- *Voor het milieu en voor je eigen portemonnee.*
- *De grootste vervuiler zorgt voor de grootste kostenpost. Logischerwijs zou die hier naar ratio moeten betalen. Dit bedrag kan dus omlaag, als er beter afval gescheiden wordt.*
- *Goed scheiden wordt beloond.*
- *Omdat ik er al jaren voor zorg zo weinig mogelijk restafval over te houden. Dat komt met name doordat ik bewust koop: ik koop indien mogelijk alleen maar onverpakte producten of producten die in glas, papier of desnoods blik zijn verpakt.*
- *Ik scheid mijn afval goed en minder betalen is welkom.*

Inwoners die de invoering van het recycletarief acceptabel onder voorwaarden vinden (34%)

Inwoners mogen geen toegang tot andermans afvalbak hebben

- *Als de restafvalcontainer wordt vergrendeld zodat niemand anders zijn afval in je container kan gooien. En het brengen van grof afval naar de stort eenvoudiger wordt. Bijvoorbeeld een ontvangstloket voor kleine apparaten.*
- *Dan moeten er bakken komen die op slot kunnen en alleen door mij geopend kunnen worden, want het gebeurt nogal vaak dat als iemand zijn bak vol zit het restafval in onze of andere bakken gedumpt wordt als deze aan de weg staan.*
- *Hoe voorkom je fraude, mensen die afval gooien in de bakken van andere mensen die al aan de weg staan?*
- *Dat niet iemand anders zijn afval in onze bak kan stoppen.*

Inzicht in de hoogte en samenstelling van het tarief

- *Afhankelijk van de samenstelling van het gezin. Hoe bepaalt de gemeente het tarief. Op basis van gewicht van de grijze bak? Gaat iedereen dan maandelijks met een aanhanger vol restafval naar de stort?*
- *Hoe wordt dit dan berekend?*
- *Dat dit een eerlijk tarief is, en dat er voorzorgsmaatregelen worden genomen dat inwoners geen restafval bij groen/plastic gooien, ook het dumpen van restafval in de natuur is een zorg.*
- *Ik wil wel inzicht hebben in het financiële voordeel van het nieuwe systeem.*

De kosten voor inwoners mogen niet (te veel) stijgen

- *Zorg ervoor dat de kosten niet verhogen voor de gemiddelde gebruiker, maar alleen voor de mensen die asociaal zijn in hun recyclegedrag.*
- *Totaalbedrag moet dalen. Dus niet alleen betalen voor rest, maar ook geld terug voor grondstoffen.*
- *Tarief niet te hoog.*

Inwoners die de invoering van het recycletarief geen goed idee vinden (38%)

De kosten worden te hoog

- *De kosten zijn al hoog en we scheiden zo goed mogelijk. Met een gezin blijft er veel restafval.*
- *Omdat de kosten alleen maar oplopen.*
- *We betalen ons al blauw aan gemeente belasting en afvalstoffen belasting.*
- *De volgende manier om het duurder te maken voor de mensen.*

Nieuwe systeem is oneerlijk voor bepaalde groepen inwoners

- *Zeer oneerlijk voor jonge gezinnen met kinderen. Die hebben veel meer afval terwijl de uiteindelijke verwerking van het restafval per kg relatief klein is ten opzichte van de vaste lasten.*
- *Het gaat een hoop mensen waarschijnlijk door omstandigheden (bijv. ziekte) meer geld kosten.*

Inwoners gaan afval in andermans bak plaatsen

- *Als ik mijn afvalcontainer aan de weg zet dan kunnen anderen er hun afval bijdoen.*
- *Anderen werpen hun afval in mijn en andere containers om hun afval kwijt te raken zo draai ik op voor afval.*
- *Bij het aanbieden van het restafval zet je daarvoor behorende kliko aan de weg. Deze is dan voor ieder ander toegankelijk om ook nog restafval in te deponeren, waarvoor je dan ook betaalt.*
- *Fraudegevoelig. Altijd mensen die dan restafval of bij twijfel spullen "per ongeluk" in de verkeerde bak gooien.*

Verwachting dat het nieuwe systeem tot dumpingen zal leiden

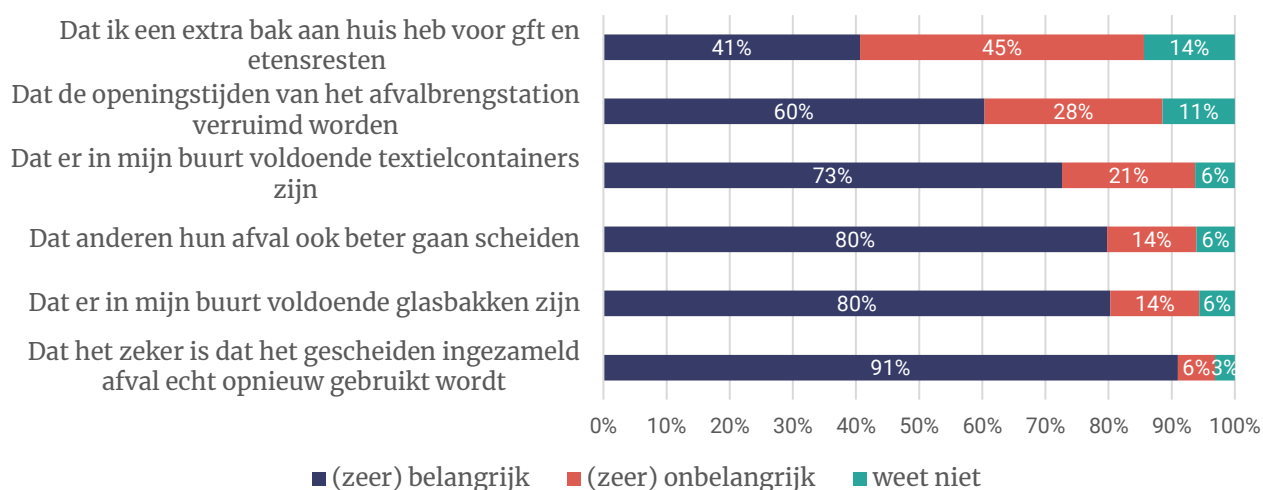
- *Dit is een uitnodiging voor veel mensen om hun rotzooi maar zo ergens te dumpen. En dat betalen we met z'n allen toch weer.*
- *Meer reden voor dumpen van afval, uiteindelijk slechter voor het milieu en 1x per 4 weken in de zomer een bak laten legen, dat kan toch niet 1x per 8 of 12 weken, dat vind ik onhygiënisch en stinken in mijn tuin.*
- *In andere gemeentes heb ik gezien dat mensen dan gaan shoppen met hun afval en het dumpen op niet toegestane plaatsen. Dat geeft ongedierte en viezigheid!*



De gemeente overweegt verschillende maatregelen die ervoor kunnen zorgen dat de nieuwe manier van afval inzamelen goed kan gaan werken. Hiervoor is in ieder geval nodig dat er voldoende voorzieningen zijn voor het scheiden van afval. Voor inwoners die in laagbouw wonen zijn andere voorzieningen dan voor inwoners die in hoogbouw wonen.

Inwoners van laagbouw vinden het vaakst (91%) het belangrijk om te weten dat afval dat gescheiden is ingezameld ook daadwerkelijk opnieuw gebruikt wordt. Ook is het voor acht op de tien van belang dat andere inwoners ook hun afval beter gaan scheiden. Dat er in de buurt voldoende glasbakken aanwezig zijn is voor acht op de tien belangrijk. Een extra bak aan huis voor gft en etensresten is voor een minderheid van de inwoners van belang bij het (beter) scheiden van afval.

Figuur 2.3 - Het recycletarief is er op gericht dat u uw afval (nog) beter gaat scheiden en de hoeveelheid restafval beperkt. Wat is voor u van belang om te zorgen dat u voortaan uw afval (nog) beter gaat scheiden?
Basis: inwoners van laagbouw.



Ook inwoners van hoogbouw noemen het vaakst dat het belangrijk is om zeker te weten dat gescheiden ingezameld afval wordt hergebruikt. Naar verhouding zeggen deze inwoners vaker dan inwoners van laagbouw dat het belangrijk is dat er containers in de buurt zijn voor textiel, gft en glas. Het aandeel dat containers voor glas (90%) in de buurt (zeer) belangrijk vindt is ongeveer even groot als het aandeel dat een container voor gft (88%) in de buurt (zeer) belangrijk vindt. De mate waarin inwoners deze containers belangrijk vinden verschilt wel: meer dan de helft, 56 procent van de inwoners van hoogbouw, vindt wijkcontainers voor gft en etensresten *zeer* belangrijk en 32 procent vindt het belangrijk. Bij het belang van glasbakken in de buurt is de verhouding omgedraaid: 32 procent vindt het zeer belangrijk en meer dan de helft, 56 procent, vindt dit belangrijk.

Figuur 2.4 - Het recycletarief is er op gericht dat u uw afval (nog) beter gaat scheiden en de hoeveelheid restafval beperkt. Wat is voor u van belang om te zorgen dat u voortaan uw afval (nog) beter gaat scheiden?
Basis: inwoners van hoogbouw.



3 Maatwerk voor bepaalde groepen

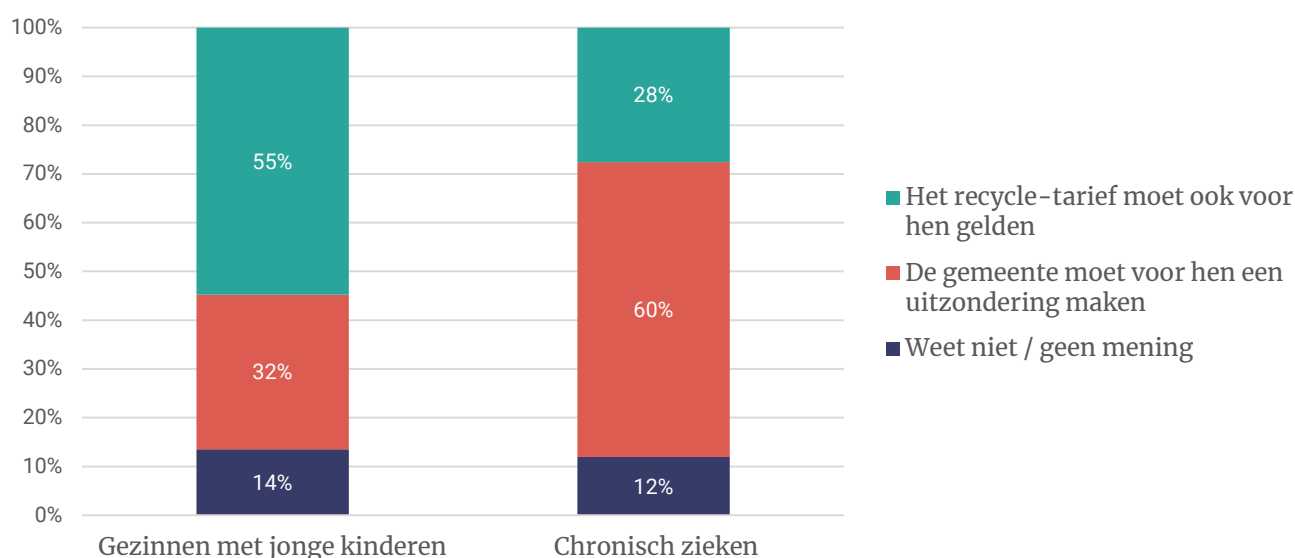
In totaal zijn er in de gemeente Medemblik ongeveer 19.000 huishoudens. Voor sommige huishoudens is het lastiger om afval te scheiden en restafval te verminderen dan voor andere. Aan inwoners hebben we gevraagd of zij vinden dat het recycletarief ook voor huishoudens moet gelden die vanwege bepaalde omstandigheden meer afval hebben.

Hierbij legden we twee doelgroepen voor:

- gezinnen met jonge kinderen die veel restafval hebben door gebruik van wegwerpluiers (ongeveer 1.800 huishoudens in Medemblik);
- chronisch zieken met veel medisch afval dat bij het restafval hoort (ongeveer 50 huishoudens in Medemblik).

Een meerderheid van de inwoners, 60 procent, vindt dat er een uitzondering voor chronisch zieken met veel medisch afval moet worden gemaakt. Voor de andere doelgroep, gezinnen met jonge kinderen, hoeft volgens 55 procent geen uitzondering te worden gemaakt.

Figuur 3.1 - In hoeverre vindt u dat er voor de volgende groepen een uitzondering mogelijk moet zijn?



Met name jongere inwoners (18 – 35 jaar) vinden dat er maatwerk voor gezinnen met jonge kinderen moet zijn: 46 procent van deze inwoners vindt dat er een uitzondering voor deze groep gemaakt moet worden, 42 procent vindt van niet. Ook in de groep inwoners van 35 – 49 jaar zien we dat een bovengemiddeld groot aandeel van mening is dat er een uitzondering voor gezinnen met jonge kinderen gemaakt moet worden – al is in deze groep de helft (51%) van mening dat er géén uitzondering gemaakt hoeft te worden.

Tabel 3.1 - In hoeverre vindt u dat er voor de volgende groep een uitzondering mogelijk moet zijn? – Gezinnen met jonge kinderen.

	Totaal	18 – 35 jaar	35 – 49 jaar	50 – 64 jaar	65+
Het recycle-tarief moet ook voor hen gelden	55%	42%	51%	67%	56%
De gemeente moet voor hen een uitzondering maken	32%	46%	37%	21%	26%
Weet niet / geen mening	14%	12%	12%	12%	18%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Daarnaast vroegen we of er nog andere groepen zijn waarvoor de gemeente een uitzondering zou moeten maken. Een aantal groepen wordt hier genoemd, maar er is niet één bepaalde doelgroep die zeer vaak wordt genoemd en er duidelijk uitspringt.

Alleenstaande inwoners

- *Alleenstaanden.*
- *Alleen wonende personen.*
- *Eenouder gezinnen/oudere alleenstaanden.*

Sociale minima

- *De huishoudens die onder het minima leven.*
- *Mensen met een inkomen onder of op de bijstandsgrens.*
- *Mensen met een inkomen onder bepaald niveau denk aan bijstand of eenouder gezinnen die lastig rondkomen.*

In het geheel geen uitzonderingen maken

- *Er moet helemaal geen uitzondering gemaakt worden. Dit is niet te controleren laat staan te handhaven.*
- *Geen uitzondering.*
- *Nee iedereen is gelijk en daar hoort gelijke behandeling bij.*
- *Geen uitzonderingen, want dat maakt het alleen maar complexer.*
- *Iedereen hetzelfde betalen.*

Inwoners met een handicap

- *Gehandicapten en hulpbehoevendenden.*
- *Gehandicapten en ouderen vanaf 80 die nog zelfstandig wonen.*
- *Mensen die door een medische of geestelijke aandoening extra afval produceren of (geestelijk) niet in staat zijn om te recyclen.*

Grote gezinnen/gezinnen met oudere kinderen

- *Gezinnen met meerdere kinderen.*
- *Gezinnen met tieners en jongeren.*
- *Gezinnen met veel kinderen.*

Minder-mobiele inwoners

- *Mensen die slecht of niet mobiel zijn. Als je niet naar de glas-/textiel-/papierbak kunt lopen, dan wordt het lastig.*
- *Mensen die slecht ter been zijn een uitzondering, die kunnen niet naar de stort en kunnen niet naar de glasbak en hebben ook geen bergruimte in een flatgebouw.*



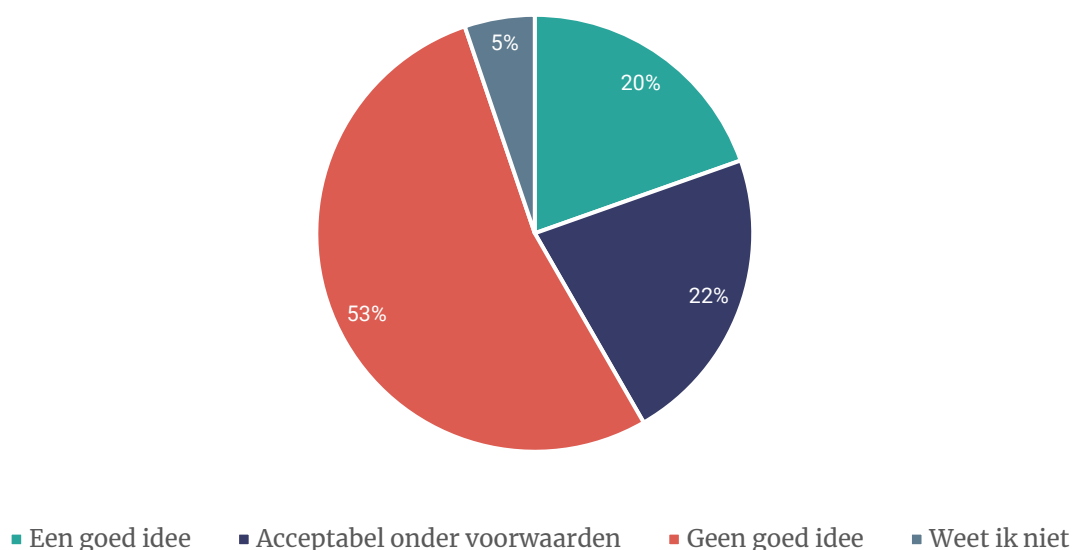
4 Restafval in een ondergrondse wijkcontainer

Op dit moment zetten inwoners een rolcontainer (grijze bak) of vuilniszak met restafval bij de weg, zodat het kan worden opgehaald. Een andere manier om restafval in te zamelen is door inwoners het restafval in een ondergrondse wijkcontainer te laten plaatsen. Inwoners legden we de volgende tekst voor:

Een mogelijk onderdeel van het nieuwe inzamelsysteem is dat uw restafval niet langer aan huis wordt opgehaald, maar dat u het restafval voortaan bij u in de buurt in een ondergrondse container gooit. Hiervoor betaalt u per keer een bepaald tarief dat met uw afvalpas wordt geregistreerd. U heeft dan geen rolcontainer meer voor het restafval. Voor inwoners van het buitengebied geldt een uitzondering: zij blijven de bak voor het restafval houden. De overige afvalsoorten (plastic, blik en drinkpakken, papier en gft en etensresten) scheidt u dan nog wel thuis. De inhoud van die bakken worden dan net als nu opgehaald.

Een meerderheid van de inwoners, 53 procent, vindt deze wijze van inzamelen geen goed idee. Een vijfde vindt het wél een goed idee en voor 22 procent is deze manier van afvalinzameling acceptabel onder voorwaarden.

Figuur 4.1 - Hoe staat u tegenover deze wijze van inzamelen? Hierbij wordt dus net als nu pbd (plastic, blik en drinkpakken), papier en gft en etensresten bij u thuis opgehaald en u brengt u uw restafval zelf naar een ondergrondse container bij u in de buurt.



Gevraagd naar een toelichting waarom men het inzamelen van restafval in een ondergrondse wijkcontainer een goed of geen goed idee vindt komen de volgende antwoorden naar voren. De categorieën citaten geven een beeld van het soort antwoorden dat vaak als toelichting wordt gegeven waarom men het een goed of slecht plan, of acceptabel onder voorwaarden, vindt.

Inwoners die het inzamelen van restafval in een ondergrondse container een goed idee vinden (20%)

Systeem bespaart kosten

- *Als dit de kosten voor beide partijen gunstig beïnvloedt is het toch goed.*
- *Beheersbaar, toezicht en lijkt me kostenbesparend om op te halen op de lange termijn. Al die bakken langs de weg huis voor huis ophalen...*

Zorgt voor betere afvalscheiding

- *Moeten lopen zal bij veel mensen zorgen voor beter scheiden en minder restafval.*
- *Als je afval goed wil scheiden moet je er aandacht aan besteden en dat kan enkel maar alle randvoorwaarden ook goed zijn.*

Minder risico op misbruik

- *Eerlijker, afvaltoerisme wordt voorkomen.*
- *Beter controle op het aanbod. Als er zakken buiten de container worden achtergelaten nakijken op naam en adres in de inhoud. Pasjes voor de container dienen gratis te zijn. Ook bij verlies.*

Meer ruimte om het huis

- *Dan hoef ik het niet in of om mijn huis te houden. Ivm ratten niet fijn.*
- *Scheelt weer een bak die je thuis hebt staan.*
- *1 bak minder in de tuin.*

Leidt tot meer gemak

- *Een bak minder en afval brengen op mijn tijdstip!*
- *Het is flexibel op je eigen tijd en situatie te regelen.*
- *Heb je zelf alles in de hand.*

Inwoners die het inzamelen van restafval in een ondergrondse container acceptabel onder voorwaarden vinden (22%)

Voor de inwoners die inzameling in een ondergrondse container acceptabel vinden, is verreweg de meest genoemde voorwaarde dat deze **container niet te ver van het huis** komt te staan:

- *Afvalpunt moet echt wel in de buurt zijn om slepen met zware zakken te voorkomen...er zijn ook mensen (minder validen en ouderen) waarvoor dit een probleem kan zijn.*
- *Als het redelijk in de buurt is.*
- *Niet te ver van de woning.*
- *Als hij niet voor mijn deur komt maar wel op niet te veel afstand rest afval is vaak zwaar afval.*
- *Dat de ondergrondse container ook werkelijk dicht in de buurt is.*
- *De bak moet dicht bij huis staan, niet moeten zeulen met zakken afval of de auto moeten pakken om dat te doen.*



Voorkomen dat afval naast de container wordt geplaatst

- *Controle op zakken die er gewoon naast gedumpt worden.*
- *Mits de containers regelmatig geleegd worden zodat er geen zakken buiten de container blijven staan.*
- *Mits de omgeving van de container gemonitord wordt zodat men niet vuil dumpst.*

Ondersteuning bij het vinden van een manier om afval op te sparen

- *Dan moet ik pedaalemmerzakjes met afval opsparen totdat de zak vol is. Dat gaat stinken als ik geen bak meer heb. Wegbrengen van een zak is geen probleem.*
- *Op voorwaarde dat we een kleinere container voor het restafval krijgen om het zolang in te bewaren.*

Inwoners die het inzamelen van restafval in een ondergrondse container geen goed idee vinden (53%)

De ondergrondse container zal niet (goed) bereikbaar zijn voor iedereen

- *Ik woon niet in een buitengebied, maar moet nu al bijna 200 meter met mijn klike's lopen om ze aan de weg te zetten. De wijkcontainer komt dus veel te ver te staan om daar heen te gaan met een grote vuilniszak, want 5 keer de container openen is duurder dan 1 keer voor een grote zak. Lastig en oneerlijk.*
- *Als je wat ouder bent, slecht ter been of geen auto lijkt het mij geen optie!*
- *Niet iedereen is mobiel en het werkt illegale dump in de hand.*
- *Ik ben ziek en kan niet met zakken naar een ondergrondse container lopen.*
- *Dan moet je dus regelmatig met een zak naar een bak lopen, en voor ouderen lijkt mij dit geen goed plan.*
- *Dan loop je steeds met vuilniszakken te sjouwen. Veel ongemak zeker voor ouderen.*

Mogelijkheid dat afval gedumpt gaat worden

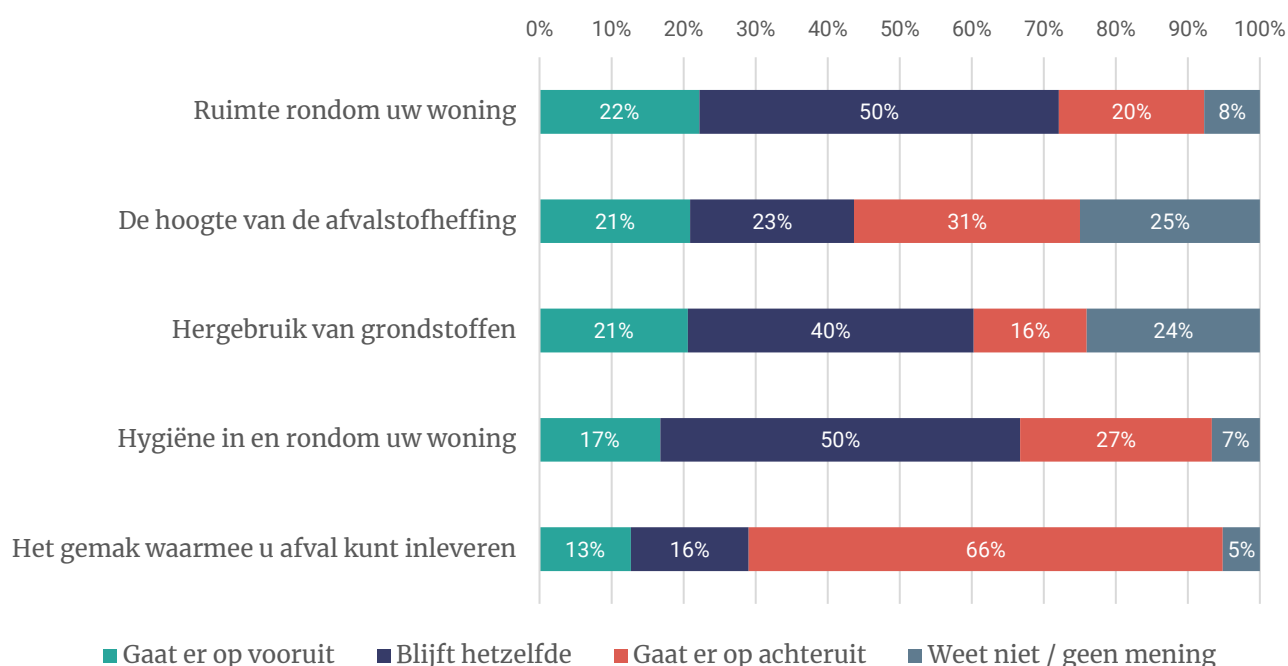
- *Afval dumping gaat op deze manier een probleem worden.*
- *Afval moet gewoon of een gemakkelijke wijze in te leveren zijn. Dit moedigt dumpen van afval aan.*
- *Alles wat moeite of extra kosten met zich meebrengt werkt dumping en zwerfvuil alleen maar in de hand.*
- *Er ligt nu al erg veel zwerfafval langs de weg.*
- *Niet iedereen zal of kan het restafval naar een ondergrondse container brengen, waardoor er nog meer zwerfafval zal komen, ook rondom de container.*
- *Losse zakken die zich naast de container gaan opstapelen omdat mensen niet per zak willen betalen.*
- *De afstand, bovendien zie je vaak bij ondergrondse containers zwerfvuil naast de container.*

De huidige manier is beter/gemakkelijker

- Ik wil niet met vuilnis over straat lopen.
- Moet je iedere keer je afval wegbrengen zoals het nu is, is makkelijker.
- De afstanden die moeten worden afgelegd om een zakje te kunnen legen. Daarbij wordt het natuurlijk ook weer de prijstechnische kant van de zaak, in relatie tot de inhoud van de zak die in de container kan worden gedaan. Dit systeem werkt nu goed. Zie het weer als een stap terug in de service, zoals ook nu bij het ophalen van grof vuil, wat geld kost.
- Dan moet het restafval weer in plastic zakken. Extra vervuiling. de grijze containers hebben we nu toch al in gebruik.

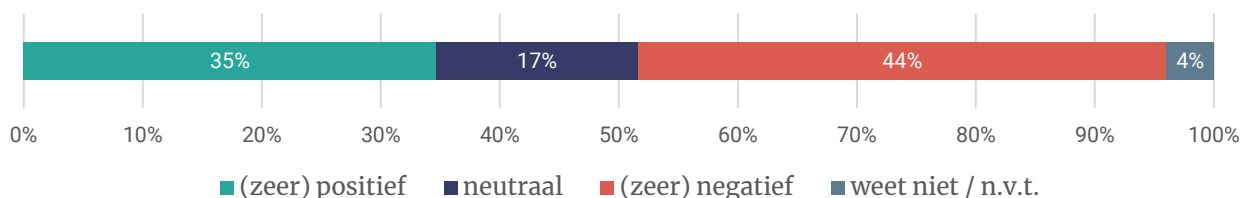
De meeste inwoners, 66 procent, verwacht dat het gemak waarmee ze afval in kunnen leveren erop achteruit gaat wanneer het inzamelen via een ondergrondse container wordt ingevoerd (figuur 4.2). Een vijfde van de inwoners denkt dat deze manier van afvalinzameling de ruimte rondom hun woning, de hoogte van de afvalstofheffing en het hergebruik van grondstoffen zal verbeteren. Voor deze aspecten geldt echter ook dat een even groot – of, in het geval van de afvalstoffenheffing, groter – aandeel juist verwacht dat het inzamelen via een ondergrondse container deze aspecten zal verslechteren. Over de gehele linie kan worden geconcludeerd dat inwoners van Medemblik over het algemeen geen directe verbetering als gevolg van het invoeren van inzamelen via ondergrondse containers verwachten.

Figuur 4.2 - Stel: het inzamelen van restafval in een ondergrondse wijkcontainer wordt ingevoerd. Wat zijn dan uw verwachtingen over onderstaande punten?



Op dit moment wordt het oud papier en karton in doosjes of kratten opgehaald. We vroegen inwoners wat ze er van zouden vinden als het inzamelen van restafval in een ondergrondse wijkcontainer wordt ingevoerd en hun restafvalbak (grijze container) wordt ingewisseld voor een papierbak. Ruim een derde (35%) staat positief tegenover een bak aan huis voor oud papier en karton, 44 procent vindt dit geen goed idee.

Figuur 4.3 - Hoe staat u tegenover een bak aan huis voor oud papier en karton?



4.1 Mogelijke negatieve gevolgen van het nieuwe systeem

Een mogelijk risico van het invoeren van een recycletarief en ondergrondse containers is dat inwoners proberen zonder kosten hun afval kwijt te raken. Voorbeelden hiervan zijn:

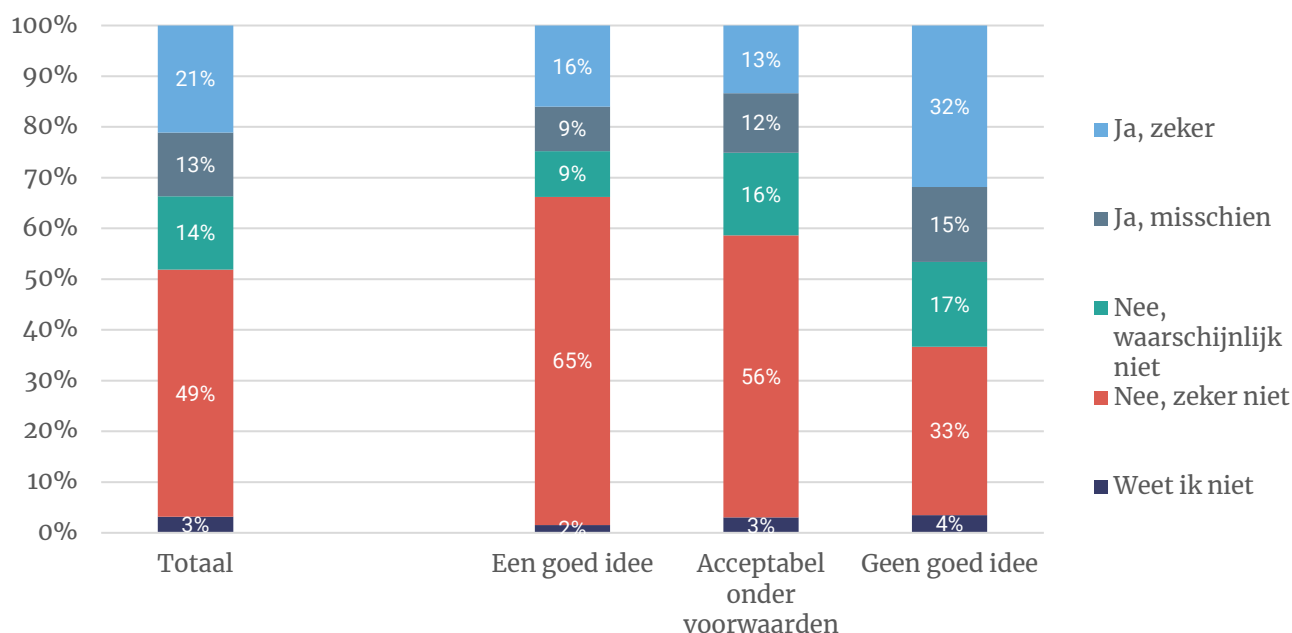
- bijplaatsingen (afval naast een ondergrondse container plaatsen);
- dumpingen (afval in openbaar gebied dumpen);
- oneigenlijk gebruik van de openbare prullenbakken (restafval in de prullenbakken gooien).

In totaal kan een derde, 34 procent, zich voorstellen dat ze op deze manier van hun afval af proberen te komen. Inwoners die het recycletarief geen goed idee vonden kunnen zich vaker voorstellen op een dergelijke manier van hun afval af te komen: 47 procent.

Hierbij zijn een aantal dingen goed om op te merken bij het duiden van deze uitkomsten:

- De vraag gaat over voorgenomen gedrag van inwoners. Bij dergelijke uitkomsten is het verstandig om naar de groep te kijken die 'zeker' van hun antwoord zegt te zijn: tussen voorgenomen gedrag en daadwerkelijk gedrag is vaak sprake van een grote kloof. Dit betekent dat een vijfde van de inwoners zich op enige manier voor kan stellen dat ze hun afval zonder kosten proberen kwijt te raken. Het daadwerkelijke aandeel dat dit vervolgens echt zal doen zal nog kleiner zijn.
- De relatieve onbekendheid van het recycletarief ('Hoe werkt het precies? Wat gaat het nou kosten?') kan aarzeling voor het nieuwe systeem bij inwoners doen toenemen.

Figuur 4.4 - Kunt u zich voorstellen dat u op deze manier van uw afval zou proberen af te komen?
Uitgesplitst naar houding tegenover het invoeren van het recycle-tarief



We vroegen aan inwoners of zij zelf ook ideeën hebben om negatieve gevolgen van het invoeren van een recycletarief en ondergrondse containers tegen te gaan. Een deel van de inwoners noemt het belang van het helder communiceren dat een betere afvalscheiding uiteindelijk tot minder kosten voor inwoners leidt. Ook denken ze aan een beloning of waardering wanneer inwoners goed afval scheiden.

- Aangeven dat door het afval goed te scheiden ze uiteindelijk minder gaan betalen. Of dat er tegenover het scheiden iets positiefs komt. Een leuke bon aan het einde van het jaar bijvoorbeeld.
- De heffing niet te hoog maken. Mensen moeten naast de financiële consequenties ook het voordeel inzien van het afval scheiden.
- Mijn idee is dat je het omkeert. Een beloning bij het inleveren van restafval stimuleert.

Andere inwoners denken dat meer handhaving en toezicht deze gevolgen (voor een deel) kunnen voorkomen. Hierbij denken ze bijvoorbeeld aan de inzet van cameratoezicht of het uitdelen van boetes:

- Camera's er bij hangen zodat na gegaan wordt wie het doet.
- Boetes uitdelen.
- Hoge straffen/boetes bij overtreding. Controles uitvoeren als er relatief weinig afval wordt ingeleverd door een huishouden.

Een andere groep benadrukt dat het belangrijk is dat het gemakkelijk moet zijn om afval in te leveren. Dit zou kunnen door containers op veel plekken te zetten of door containers ook op plekken te plaatsen waar veel mensen komen, zoals een supermarkt.

- Bij supermarkten en winkels afvalbakken plaatsen zodat te veel verpakkingen daar achtergelaten kunnen worden. Veel artikelen zijn door fabrikant te goed verpakt en daar is vaak geen keuze in dus laat ze dan zelf voor de kosten opdraaien.
- Zorg dat het afvalstation in Zwaag beter bereikbaar is.
- Elke straathoek een container.

Ten slotte is er een grote groep inwoners die het onvermijdelijk acht dat deze negatieve gevolgen bij de invoering van een nieuwe manier van afval inzamelen zullen optreden.

- *Denk niet dat dat mogelijk is. smeerpoetsen en illegale storters blijven bestaan.*
- *Deze negatieve gevolgen zijn denk ik niet te voorkomen. Overal camera's plaatsen? Moeilijk!*
- *Geen verandering in het aanbieden van afval is de enige manier om te voorkomen.*
- *Gewoon met eigen bakken blijven werken.*
- *Het is bijna niet te voorkomen, mensen die dit doen vinden altijd een manier om van hun troep af te komen.*
- *Het is eigenlijk beter dat alles bij het oude blijft als mensen hun afval dumpen denk dan vooral zomers aan ongedierte.*
- *Nee die heb ik niet. Maar het idee dat anderen misbruik maken werkt voor mij demotiverend. Ik zie daarom deze vernieuwing totaal niet zitten.*



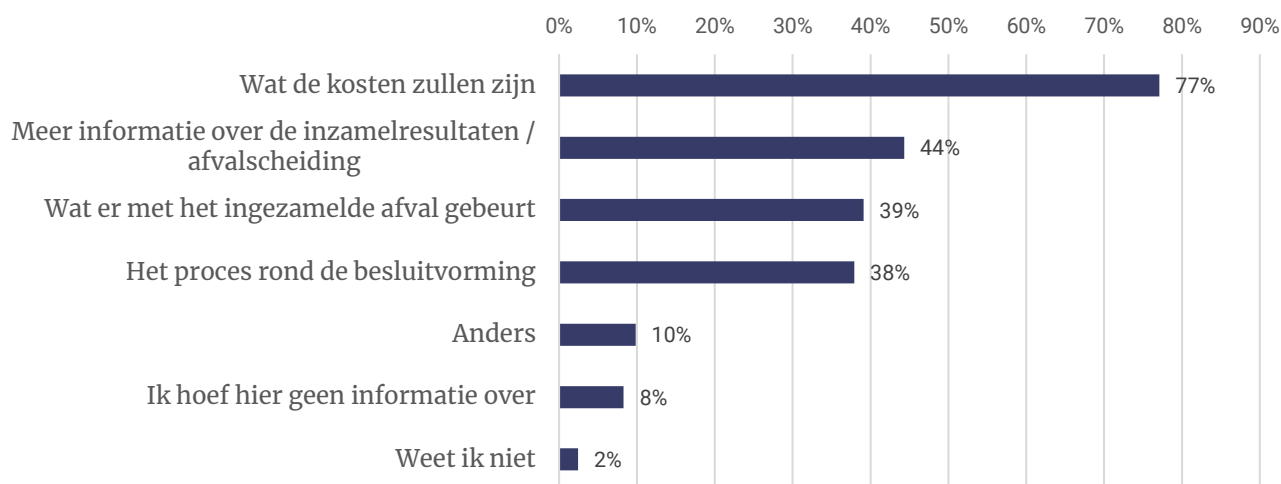
5 Informatievoorziening

5.1 Informatievoorziening over het recycletarief

Ten slotte vroegen we aan inwoners waar ze graag meer over zouden willen weten. Ruim driekwart van de inwoners wil graag meer weten over de precieze kosten van het recycletarief. Ongeveer vier op de tien inwoners zouden meer willen weten over de inzamelresultaten, wat er met het afval gebeurt en hoe de besluitvorming eruit komt te zien. Andere punten die inwoners nog noemen zijn:

- Hoe wordt het tarief berekend?
- Waar komen mogelijke containers of inzamelpunten?
- Aan welke maatregelen denkt de gemeente om negatieve gevolgen van het nieuwe systeem, zoals zwerfafval of dumpingen, tegen te gaan?

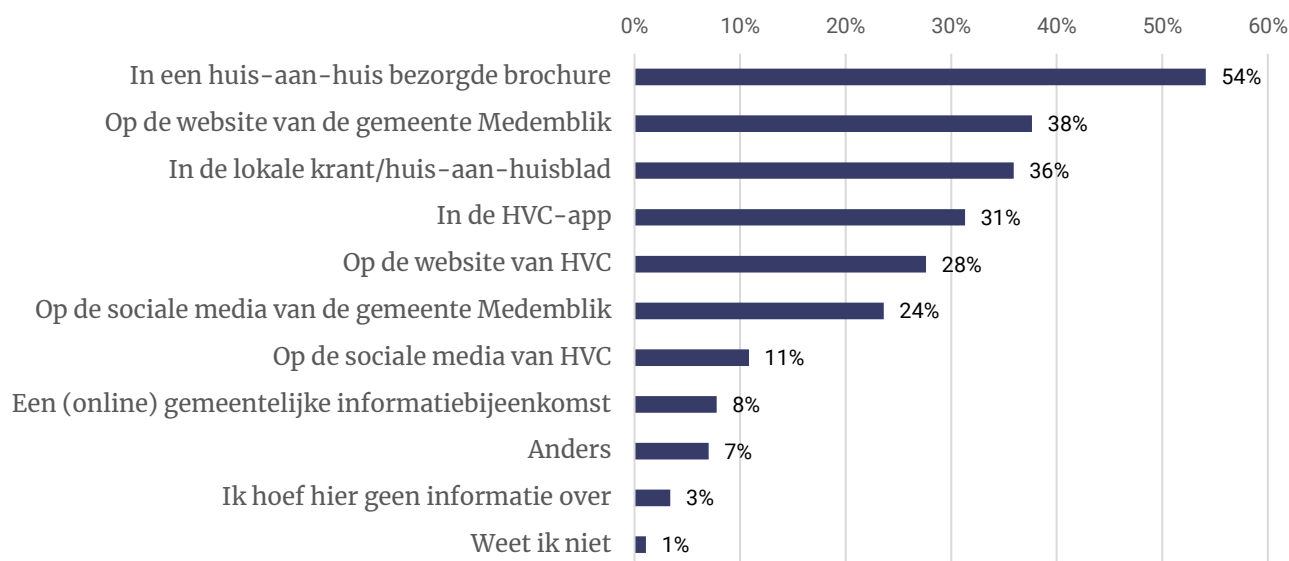
Figuur 5.1 - Stel de gemeente kiest voor recycle-tarief. Waarover zou u graag meer willen weten?
Meerdere antwoorden mogelijk



Vrijwel alle inwoners (97%) willen geïnformeerd worden over het recycletarief, mocht de gemeente hiertoe beslissen. Een huis-aan-huis bezorgde brochure is de vaakst genoemde manier waarop men geïnformeerd zou willen worden, gevolgd door informatie op de website van de gemeente en informatie in de lokale krant. Jongere inwoners (tot 36 jaar) noemen naar verhouding vaak de HVC-app en de gemeentelijke sociale media en website als gewenste informatiebronnen. Maar ook jongere inwoners noemen van alle middelen de huis-aan-huis bezorgde brochure het vaakst. Oudere inwoners (65+) noemen de huis-aan-huis bezorgde brochure en de lokale krant als gewenste bron en andere middelen veel minder vaak.

Figuur 5.2 - Stel de gemeente kiest voor recycle-tarief. Hoe zou u hier graag over geïnformeerd willen worden?

Meerdere antwoorden mogelijk



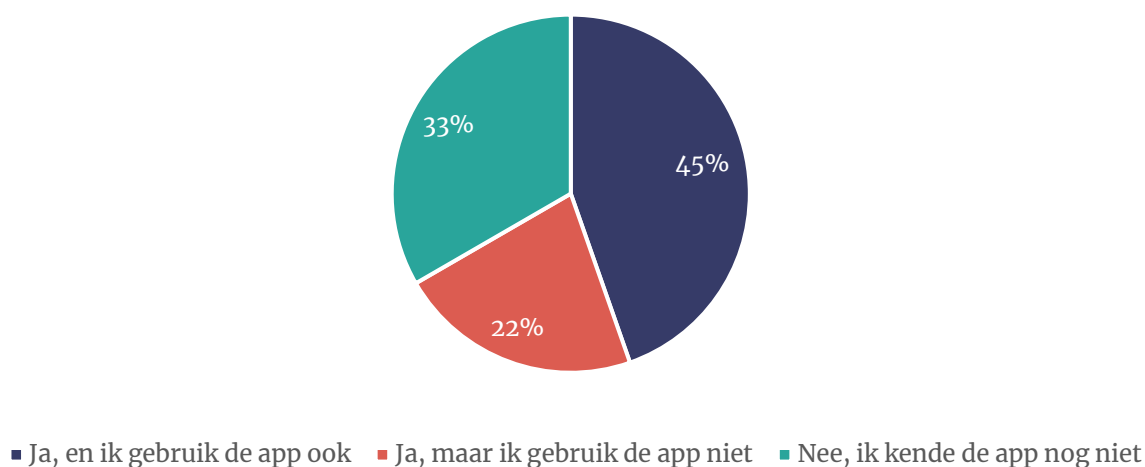
5.2 HVC-app

HVC heeft een eigen afval-app. Op deze app kunnen inwoners een aantal dingen zien:

- op welke dagen welke bak geleegd wordt;
- waar het dichtstbijzijnde afvalbrengstation is;
- er verschijnen meldingen over afval;
- er is een afvalwijzer waarmee door het maken van een foto of door het scannen van een barcode inwoners weten welke verpakking waarin thuishoort.

In totaal kent 67 procent van de inwoners de app en 45 procent gebruikt hem ook. Van de inwoners tussen de 35 en 65 jaar gebruikt de helft de app. Jongere inwoners (jonger dan 35 jaar) en oudere inwoners (65+) zeggen wat minder vaak de app te gebruiken.

Figuur 5.3 - Bent u bekend met de HVC afval-app?



HVC heeft voor inwoners van gemeenten die kiezen voor recyclatarief een nieuwe app ontwikkeld die laat zien hoeveel restafval een inwoner heeft aangeboden. Ook staat hier de afvalkalender in en is het ook in deze app mogelijk om afval te fotograferen of te scannen om te zien in welke bak het thuishoort. We vroegen of inwoners nog iets in de app misten waardoor het gemakkelijker zou zijn om afval te scheiden.

Een aantal inwoners noemt een eerdere actie:

- *Ooit hebben jullie een keer een actie gedaan 100 100 100 dat was toen erg leuk. Toen leerde ik ook de app kennen.*
- *De actie 100 100 100. Die was toen heel goed.*

Een deel van de inwoners zou meer informatie/praktische oplossingen willen zien in de app:

- *Misschien een overzicht met veel gemaakte fouten van verpakkingen/spullen die vaak verkeerd worden gescheiden. Af en toe een tussenstand/resultaten of met feitjes rondom dit thema.*
- *Cijfers over de gemeente, hoeveel afval wordt er gescheiden en hoeveel wordt ervan opnieuw gebruikt. Er zijn nog te veel geruchten dat alles op 1 grote stapel terechtkomt.*
- *Ik zou graag willen weten hoeveel kilo ik aan restafval produceer. Als alleen de lediging wordt geregistreerd dan weet ik dat nog niet.*

Een groot deel van de inwoners en gebruikers van de app heeft geen specifieke wensen en is tevreden met de app. Een aantal inwoners geeft echter aan de app niet gebruiksvriendelijk te vinden of zich zorgen te maken over hoe inwoners die digitaal minder vaardig zijn aan informatie moeten komen:

- *Ik hoop dat die app simpeler te gebruiken is en dat de meldingen beter werken, de huidige app kan voor sommige mensen net even te bewerkelijk zijn. Naast dat het voor mij al niet duidelijk was dat ik middels het maken van foto's kan zien wat waarin hoort, dus schort het hem in het zo overzichtelijk mogelijk maken.*
- *Het is toch belachelijk dat je alles moet scannen! Heel veel ouderen hebben geen mobiel of kunnen niet met een computer omgaan.*
- *Zeer onhandige app, werkt traag en is onduidelijk.*
- *Als ik geen app heb hoe weet ik dat dan, denk aan oudere mensen.*



Bijlage – Respons naar achtergrondkenmerken

Tabel A1 – Ongewogen respons naar geslacht

	Aantal	%
Man	603	41%
Vrouw	857	58%
Anders	24	2%
Totaal	1.484	100%

Tabel A2 – Ongewogen respons naar leeftijd

	Aantal	%
18 t/m 34 jaar	213	14%
35 t/m 49 jaar	333	22%
50 t/m 64 jaar	439	30%
65 jaar en ouder	488	33%
Onbekend	11	1%
Totaal	1.484	100%

Tabel A3 – Respons naar type woning

	Aantal	%
Hoogbouw	86	6%
Laagbouw	1.398	94%
Totaal	1.484	100%

*

Hoogbouw Woning op de eerste verdieping of hoger bijv.: flat of appartement, maisonnette, boven- of benedenwoning flat of appartement.

Laagbouw Woning vanaf de begane grond, bijv. 2-onder-1-kap, rijenwoning, hoekwoning, vrijstaande woning, bungalow, woonboot.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl